

Posudek oponenta na bakalářskou práci M. Nývltové
Psaní velkých písmen v samostatně vydaných českých Nových zákonech 15. a 16. století

Posuzovaná bakalářská práce odpovídá rozsahem (76 stran textu a 107 stran příloh) práci diplomové. Autorka si zvolila téma aktuální, nebo psaní velkých písmen je řešeno v bohemistické reflexi nejen současně spisovné češtiny, ale stále i také historického vývoje jejího zaznamenávání, v němž předstává jeden ze sporných bodů transkripčních zásad. Pohled na české Nové zákony raného novověku, tj. nejčastěji vydávané a používané části bible, je proto velmi potřebný, neboť už předchozí výzkumy ukázaly, že tendence psát apelatíva s velkým písmenem, shodná s německou, byla zastavena vzorem Bible královské. Autorka zkoumala i slovní druhy (substantiva, adjektiva, příslovky) a došla k podstatným výsledkům, obohacujícím naše dosavadní poznání. Práce nepochybně vznikala dlouhou dobu, o čemž svědčí nejen pečlivé zpracování, ale také přiložený objem označovaných transliterovaných úseků.

Po formální stránce je práce psána téměř zcela bezvadně. Ojedinelé překlepy a další nedostatky nijak neruší plynulost textu (s. 20 chybí háček před *konané*, s. 22 chybí mezera před *vršky*, s. 28 před *Dittmanna*, s. 30, 72 *manuskriptorium* místo *manuscriptorium*, s. 39, 67 tvar *numeralie* místo *numeralia*, s. 46 *Blahoslavo*, s. 48 *šestidílka* místo *Š-*, s. 70 chybí místo vydání u Fidlerové, Kura, Zikánová; s. 70 zbytečně uváděná jména editora a nakl. úst. *Naše doba*, s. 71 chybí mezera u Kneidla, s. 71 vynechaný háček před Husem, s. 72 chybí nakl. u Konopáseka, Mánka, s. 73 nadbytečně uváděné místo vydání a nakl. úst. *Listy filologické /zatímco např. u Slova a slovesnosti se neuvádí/*). Některé drobnosti se objevují i v transliteracích, např. na s. 156 *wtal* místo *w tal* v Janovi 2 v Melantrichov Novém zákoně z r. 1582. K transliteracím i transkripcím ve vlastní práci kladu dotaz, proč je preferována někdy transliterace (mj. i z tisku F. Novotného z Luže z počátku 19. stol.), někdy transkripce (např. s. 49 *Samaritán, Izrael*).

Obsah práce dobře strukturována a postupuje systematicky. Pokud rušivě se opakující informace (např. na s. 12 dvakrát o metodě od Bergmanna, na s. 10, 12 a 20 o brněnské konferenci z r. 2010, na s. 20, 22 a 32 o frankfurtské edici náměšské mluvnice). Na některá místa si zaslouží opravy i upřesnění: hranaté závorky v Blahoslavov Novém zákoně neuvádí *varianty předkladu* (s. 33), ale předkladatelské dodatky, Klaudyán v Novém zákoně nebyl určen, jak upozorňuje nové bádání, (jen) eskobratrskému prostředí (s. 29). Na které pasáže se zdají málo relevantní pro autorin výzkum, např. pojednání o interpunkci (s. 23), nebo autorka zkoumá jen nesyntakticky motivované užití velkých písmen. Užitečné shrnutí názoru dobových gramatiků už zdá se nebylo reflektováno při interpretaci výzkumu (např. pasáže z *Isagogiconu* na s. 24 a prokázaný vliv náměšských na ortografickou praxi Melantrichových biblických tisků).

Hlavní problémy jsou, jak asi autorka potvrdí, spojeny s metodologií a konkrétně s pevně metodologií inherenční kategorizací slov do tříd. Některé příklady: tzv. *apelativa blízká vlastním jménem* (např. *sobota*) jsou pořizována mezi *propria* (s. 36); nejasná je hranice kategorie *nomina sacra* (v práci je dána výše, což postačuje; tak *apoštol* je nomen sacrum, ale *mistr* nebo *u edlník* jsou řazeny do jiné kategorie, kdežto *prorok*, s majuskulí jen u Melantricha a Daického, je opět nomen sacrum); mezi adjektiva se pořizují *pseudosubstantiva* (což jsou vlastně substantivizovaná adjektiva; je to na základě dobových příkladů?). V češtině, někdy na rozdíl od německé, vyvstává ještě problém hodnocení sousloví jako *Veliká noc* a náměšský ekvivalent *jití pán*, dále srov. *Kána Galilejská, Duch Svätý, vrchní zpráve* apod.: tak grafické slovo *Velikánoc* (s. 171) je hodnoceno jako *apelativum blízké propriu* (s. 36), kdežto v sousloví *Veliká noc* je *Veliká* je řazeno do kategorie *ostatní adjektiva* (s. 156). Podrobná kategorizace pozbývá smyslu tam, kde je kategorie zastoupena

jedním lexémem (jako SVB *Chrám, SVI církve galatské*) i málo výskyty, ale autorka si je t chto úskalí p i prezentaci výsledk dob e v doma.

Celkov jde o práci zda ilou, se spolehlivou analýzou, svým rozsahem výrazn p esahující práci bakalá skou. Autorka v ní dospívá k potvrzení starších poznatk na dosud neprozkoumaném materiále a p ichází s vlastními cennými zjišt ními, nap . o postavení Da ického Nového zákona z r. 1596, pokud jde o velká písmena, v t sné blízkosti Melantrichových biblí (zatímco jinými rysy se p ibližuje tradici kralické). Hlavní výsledky této práce by m ly být publikovány v odborném asopise. Práci velmi rád doporu uji k obhajob a navrhuji hodnocení výborn .

Praha 10. 6. 2014

PhDr. Robert Dittmann, Ph.D.